

OPMERKELIJKE VOORJAARSVANGST RIETZANGERS

Jan Nap

In het Zwarte Meer, een riet- en moerasgebied in het randmeer tussen het Kampeiland en de Noordoostpolder, wordt al jaren ringonderzoek verricht. De laatste 15 jaar is het vangseizoen afgestemd op de trek van rietzangers. Vanaf begin april tot half november wordt regelmatig gevangen. Tussen half mei en half juli werd tot voor enkele jaren niet gevangen ter voorkoming van verstoringen in het broedseizoen. Met de komst van het CES-project wordt nu in die periode eenmaal per tien dagen een CES-vangdag gehouden.

Voorjaarsvangst 1996

In de periode 2 april tot en met 15 mei 1996 zijn 65 rietzangers geringd. Daarnaast zijn verschillende geringde rietzangers gevangen. Op de terugvangsten kom ik hierna terug. Een aantal van 65 exemplaren lijkt op het eerste gezicht misschien niet zo indrukwekkend. Uit vergelijking met gegevens van eerdere jaren blijkt het echter een uitzonderlijk aantal.

In de jaren 1987 tot en met 1995 varieerde het aantal geringde rietzangers van 0 (1988) tot 12 (1987), ofwel 0-11.3 % van het totaal aantal geringde vogels (gem. 6.1%). In de periode van 2 april tot 15 mei 1996 werden in totaal 274 vogels geringd, waarvan 23.7% betrekking had op rietzangers: bijna vier maal zoveel als het jaarlijks gemiddelde uit de acht voorgaande jaren.

Terugvangsten

Enigzins raadselachtig is het feit dat het Zwarte Meer weinig terugvangsten van de rietzanger produceert. In het Zwarte Meer worden jaarlijks wel honderden eerder ter plaatse geringde ("eigen") vogels teruggevangen, met name kleine - en grote karekiet, blauwborst, rietgors en baardmannotje.

Voorjaar 1996 werden twee eigen rietzangers van vorige jaren teruggevangen plus twee exemplaren geringd in Flevoland door Kees Breek (beide als 1kj vogels op resp. 27-8-93 en 21-6-95). Bovendien werden twee rietzangers met buitenlandse ring gevangen (Brussel en Stavanger). Tabel 1 vat de eigen terugvangsten van de afgelopen 9 jaren samen. Op grond van deze kleinschalige gegevens is duidelijk dat er dit voorjaar op onze lokatie iets bijzonders aan de hand is met de rietzanger. Dit bijzondere kan verband houden met lokale omstandigheden in vegetatiestructuur of voedselaanbod. Een heldere aanwijzing is er echter niet: in de directe omgeving van

de vangopstelling is bijv. geen verandering in rietbeheer (maaien) waargenomen. Over de variatie in de beschikbaarheid van voedsel is mij helaas niets bekend.

Tabel 1 Terugvangstpercentages van rietzangers van 1981-1996. De terugvangsten hebben betrekking op 1630 geringde rietzangers (1981-1995).

jaar van ringen	1984	1986	1987	1991	1993	1994	1995
overlevend naar jaar 2				1	1	5	2*
overlevend naar jaar ≥ 3	1	1	1	1	1		■
som	1	1	1	2	2	5	(2)
%	5.0	5.1	0.6	1.2	0.8	2.2	(0.8)

*) t/m 15 mei 1996

Ook kan de situatie in het winterkwartier van invloed zijn op deze resultaten. Peach *et al.* (1991) analyseerden uit een periode van 16 jaar terugvangstgegevens van twee Engelse CE-Sites. De jaarlijkse overleving bleek sterk samen te vallen met de hoeveelheid regen in het Westafrikaanse overwinteringsgebied. In jaren met normale regenval in Afrika, overleeft meer dan 50% van de adulte rietzangers en keert terug naar Engeland. In perioden van droogte overleeft minder dan 20% van de adulte vogels. Nu is het winterkwartier van Britse rietzangers mogelijk duidelijker aan te geven dan dat van de Nederlandse. Nederlandse rietzangers schijnen zowel naar het Zuidwesten als naar het Zuidoosten weg te trekken (Speek & Speek 1984). Gegevens over de weersomstandigheden en in het bijzonder de regenval in het overwinteringsgebied in de periode 1995-1996, bleken nog niet doorgedrongen te zijn tot het KNMI. Omdat ik erg benieuwd ben naar ervaringen van andere ringers, heb ik bovenstaande feiten nu al aan het papier toevertrouwd. Graag hoor ik reacties over de aantallen gevangen rietzangers op andere lokaties.

literatuur

- Peach W.J., Baillie S.R. and Underhill L. 1991. Survival of British Sedge Warblers in relation to West African rainfall. *Ibis* 133: 300-305
- Speek B.J. & Speek G. 1984. Thieme's VogeltekAtlas, Thieme, Zutphen.

adres: Jan Nap, H. Dunantstraat 7, 8264 AB KAMPEN